

Obsah

Úvod	11	BRNĚNSKÁ PŘEDMĚSTÍ OD POLOVINY 17. STOLETÍ DO JOSEFINSKÉ DOBY	79
BRNĚNSKÁ KOTLINA DO 1. POLOVINY 11. STOLETÍ	13	Zánik předměstské zástavby v letech 1643 a 1645 a obnova předměstí do poloviny 18. století	79
BRNĚNSKÝ PŘEMYSLOVSKÝ HRAD A RANÉ STŘEDOVĚKÁ BRNĚNSKÁ AGLOMERACE	15	Barokní zahrady	80
Staré Brno, jádro raně středověké brněnské aglomerace	15	Brněnské předměstské kláštery	80
a starší brněnská trhová ves	15	Barokní poutní areály v okolí Brna	81
Petrov a jeho role v raně středověké brněnské aglomeraci	19	Nové osady v okolí Brna	81
Brněnská aglomerace ve 2. polovině 12. století	22	JOSEFINSKÁ PŘEDMĚSTÍ A VÝVOJ PŘEDMĚSTSKÉ ZÓNY DO POLOVINY 19. STOLETÍ	82
a vznik českého osídlení pod Petrovem	22	První továrny na brněnských předměstích	82
Sídelní vývoj v brněnské kotlině na přelomu 12. a 13. století	25	Nová předměstí	83
a vznik mladší brněnské trhové vsi cizích kolonistů	25	Rušení sakrálních staveb na předměstích v josefinské době	85
VZNIK MĚSTA BRNA A JEHO URBANISTICKÝ VÝVOJ VE STŘEDOVĚKU	28	Předměstské hřbitovy	86
Lokace města Brna a lokační půdorys	28	Park Lužánky	86
Zástavba města ve 13. století	31	Brněnský průmysl v 1. polovině 19. století	87
Pozdně románské a raně gotické	32	Brněnská předměstská zóna v 1. polovině 19. století a její architektura	88
městské dominanty 13. století	32	VNITŘNÍ MĚSTO V OBDOBÍ KLASICISMU	91
Středověké opevnění města	34	Rušení sakrálních staveb za josefinských reforem ve vnitřním městě	91
Monumentální architektura 14. století	34	Vnitřní město v 1. polovině 19. století	92
Půdorys a zděná gotická zástavba města ve vrcholném středověku	35	ZÁNİK BASTIONOVÉHO OPEVNĚNÍ A BUDOVÁNÍ OKRUŽNÍ TRÍDY	93
Vrcholné středověké opevnění	39	Likvidace vnějšího bastionového opevnění	93
STŘEDOVĚKÁ BRNĚNSKÁ PŘEDMĚSTÍ	40	Park na Františkově a zahradní úpravy vnitřních bastionů	94
Staré Brno a oblast Pekařské ulice	40	Špilberk	95
Vlastní brněnská předměstí (I.–IV. předměstská čtvrt)	42	Likvidace středověkého městského opevnění	95
Předměstské vsi	43	Park na kolišti a bastionový zahradní pás	95
URBANISTICKÝ VÝVOJ MĚSTA BRNA V 15.–16. STOLETÍ	44	Stavba železnice	96
Urbanistický vývoj města v 15. století	44	První novodobé regulační záměry	98
Pozdně gotické Brno	46	Rok 1848 a vytvoření Velkého Brna	100
Pozdně gotické úpravy městského opevnění	49	Novodobá okružní třída – Ringstrasse	100
Urbanistické změny na konci 16. století	50	Regulační plány Ludwiga Förstera a Johanna Lorenze a tzv. „definitivní“ plán	102
Renesanční Brno	50	NOVÉ OBYTNÉ ČTVRTI MĚSTA	120
Výsledná podoba předbarokního městského opevnění	54	Základní etapy urbanistického vývoje Brna v letech 1848–1918	120
Pozdně renesanční pevnost Špilberk	54	Výstavba nových reprezentativních obytných čtvrtí kolem centra města	120
BRNĚNSKÁ PŘEDMĚSTÍ DO ROKU 1643	55	Kostely a synagogy	126
URBANISTICKÝ VÝVOJ BAROKNÍHO MĚSTA BRNA	59	Městská zeleň	126
Stavovské povstání, třicetiletá válka a dvojitý švédské obléhání Brna (1643/1645)	59	VELKOMĚSTSKÁ PŘESTAVBA VNITŘNÍHO MĚSTA	127
Raně barokní Brno	61	Asanace historického jádra města	127
Raně barokní kláštery	62	OSTATNÍ ASPEKTY URBANISTICKÉHO VÝVOJE BRNA V LETECH 1848–1918	143
Přeměna struktury zástavby raně barokního města Brna	66	A VÝVOJ MĚSTSKÉ INFRASTRUKTURY	143
Vnitřní bastionové pásmo brněnské pevnosti a špilberská citadela	67	Rozmach průmyslu a průmyslové čtvrti Brna	143
Vnější bastionové pásmo brněnské pevnosti	70	Železnice	147
Barokní brněnská bastionová pevnost	71	Ostatní prvky městské infrastruktury	149
Nové císařské silnice	72	Okolní obce (Velké Brno)	150
Zástavba vnitřního města v 18. století	72	Husovice	151
Vrcholně a pozdně barokní Brno	73	Královo Pole	151
Brněnské podzemí	77	Některé aspekty novodobého urbanistického vývoje Brna	151

Geomorfologické a geologické regulativy územního rozvoje města	152	URBANISTICKÝ VÝVOJ BRNA	
Zdroje stavebního materiálu	152	V LETECH 1945–1989	179
		Poválečná obnova města a výstavba 50. let 20. století	179
		Rozvoj těžkého průmyslu	181
		Administrativní reforma ve městě	181
URBANISTICKÝ VÝVOJ BRNA		Panelová sídliště	182
V OBDOBÍ I. REPUBLIKY (1918–1938)	153	Demografická statistika let 1945–1991	184
Administrativní rozšíření Brna roku 1919	154	Brněnské výstaviště	185
Počátky úsilí o koncepční urbanistický rozvoj brněnské aglomerace	154	Historické jádro Brna	185
Soutěž na regulaci vnitřní Brna roku 1924		Ostatní aspekty urbanistického vývoje v období socialismu	187
a problémy Brna v polovině 20. let 20. století	156	Přestavba dopravního systému	188
Urbanistická soutěž roku 1926	161	Brno v polovině 80. let 20. století (přehled)	188
Výstavba města za 1. republiky	162		
Reprezentativní blokové obytné čtvrti a první sídliště	163	BRNO V 90. LETECH 20. STOLETÍ	189
Rodinné bydlení	164	Urbanistická soutěž na jižní centrum	189
Občanské stavby a kostely	164	Nový územní plán města Brna (1994)	190
Brněnské centrum	165	Urbanistické a architektonické realizace 90. let 20. století	194
Brněnské výstaviště	168		
Dělnické a nouzové bydlení	168		
Plánový růst souvislé aglomerace za 1. republiky	169		
Brno v období 2. světové války	174		
KATALOG	197	Kláštery	290
		[Kláster augustiniánek, kolej jezuitů]	290
MĚSTO BRNO	199	Kláster augustiniánů poustevníků	290
<i>Jméno a statut, členění města</i>	199	[Kláster dominikánek]	291
<i>Počet domů a obyvatel</i>		Kláster dominikánů, Zemský dům	291
(historické město a předměstí)	243	Kláster řeholních terciárek sv. Františka Serafinského	292
<i>Počet domů a obyvatel (Statutární město Brno)</i>	271	(františkánek), klášter voršilek	292
<i>Privilegia</i>	272	Kostel sv. Maří Magdalény, Klášter františkánů	293
<i>Siatní úřady (do roku 1850)</i>	281	[Kolej jezuitů]	293
<i>Katastrofy</i>	282	Kláster kapucínů	293
<i>Komunikace a městské dráhy</i>	283	Kláster minoritů	293
		(Kolej piaristů)	294
<i>Významné stavby</i>		[Řádový dům rytířského řádu sv. Ducha]	294
(historické město Brno)	285	Dům milosrdných sester sv. Vincence z Pauly	294
		Ústav šlechtičen (Škola Panny Marie)	294
<i>Feudální sídla</i>	285	Kláster voršilek	294
[Brněnský hrad]	285		
Hrad Špilberk	285	PŘEDMĚSTÍ, MĚSTSKÉ ČTVRTI, VESNICE	295
		+I. předměstská čtvrť	295
<i>Radnice</i>	285	+II. předměstská čtvrť	296
<i>Stará radnice</i>	285	+III. předměstská čtvrť	296
<i>Nová radnice</i>	285	+IV. předměstská čtvrť	296
		+Augustiniánská Ulice	297
<i>Městské opevnění</i>	285	Bohunice	297
		Bosonohy	301
<i>Kostely</i>	285	Brněnské Ivanovice	305
<i>Kostel sv. Petra, později sv. Petra a Pavla</i>	285	Bystrc	311
<i>Proboštsví, Biskupský dvůr</i>	288	[Cacovice]	316
<i>Kostel sv. Michala</i>	288	Cejl (Dolní a Horní)	317
<i>Kostel sv. Jakuba</i>	288	*Černá Pole	324
[<i>Kostel sv. Mikuláše</i>]	289	Čermovice	329
[<i>Královská kaple Panny Marie (sv. Cyrila a Metoděje)</i>		+Červená Ulice]	335
<i>a kaple sv. Václava]</i>	289	Divišova kolonie	336
<i>Morový sloup</i>	289	Dolní Heřpice	336
		+Dornych	339
<i>Nekatolické církve</i>	289	Dvorská	341
[<i>Evangelická modlitebna</i>]	289	+Hlinky	343
<i>Kostel německé evangelické církve (evangelický kostel)</i>	290	Holásky	346
		Horní Heřpice	350
<i>Židovská komunita</i>	290	+Hráze	355

HUSOVICE	356	<i>Regotizované západní průčelí katedrály sv. Petra a Pavla na Petrově (foto 1980).</i>	
Chříce	364		
Ivanovice	368		
Jehnice	370		
+Jircháče	372		
+Josefov	374		
Juliano	376	+Radlas	499
Jundrov	377	Růžový (Rozberk)	500
Kamenná kolonie	382	+Rybářská Ulice	502
+Kamenná Ulice	384	[Rybník, Rybníky]	502
[Kamenný Mlýn]	384	Rečkovice	502
Kandie	385	*Sadová	506
Kartouzy	385	+Silniční Ulice	507
[Kladoruby]	386	Slatina	508
+Kláster sv. Tomáše	386	Slatinka	514
Kníníčky	386	Soběšice	515
Kohoutovice	389	+*STARÉ BRNO	518
Komárov	392	Starý Lískovec	536
Komín	399	+ [Statek kostela Věšek svatých (Lochenberk)]	538
[Kominec, Komence]	402	*Stránice (Masarykova čtvrť)	539
+Kozí Ulice	403	+ Svatotomášský Podíl, Svatotomášské Pole	547
+Kožená Ulice	403	Svatováclavská Ulice	548
KRÁLOVO POLE	404	+Špilberk	548
[Královka, Královský Mlýn]	422	[Štýřice]	553
+Křenová (Velká a Malá)	422	*Štýřice	554
+Křídlovice	426	+Švábka	554
+Křižovnické Území, Křižová	428	Táboritická Třída	556
*Lesná	429	+*Trnitá	556
LÍŠEŇ	432	Tuřany	561
*Lužánky	442	Ugartov	569
+Malá Mariacela	447	Útěchov	569
+ [Hartlůvka], +Malá Nová Ulice	448	+Území Svaté Anny	571
Maloměřice	451	+Velká Nová Ulice	573
[Manice]	455	*Veveří	584
Medlánky	455	Veveří hrad	592
Mokrá Hora	458	+Videňská Ulice	595
+Náhon	461	Vinohrádky	597
Nová Ves	462	*Vinohrady, (Židenice-část)	598
Nové Černovice	463	Vyhňalovice	598
Nové Heršpice	463	[Výprachtice]	598
*Nové Moravany	463	+*Zábrdovice	599
+Novosady	463	Žabovřesky	606
*Nový Lískovec	466	Žebětín	615
Obřany	467	Židenice	618
+Olomoucká Ulice	472		
Ořešín	473	VÝZNAMNÉ STAVBY	
+ [Osada sv. Martina]	475	<i>odkazový rejstřík pro celé Statutární město Brno</i>	629
Ověčalovice, Sedm Hromů	476		
+Pekařská Ulice (Velká a Malá)	476	REJSTŘÍK LOKALIT	
(+)Petrohradská Ulice	483	<i>pro celé Statutární město Brno</i>	636
+ Petrovská Ulice	484	Město Brno	636
*Pisárky	485	Historická předměstí (vnitřní brněnské čtvrti)	636
+Pohřební Ulice	491	Vesnice (vnější brněnské čtvrti)	636
+ [Polní Ulice]	491		
*Ponava	492	Slovníček odborných výrazů	638
+Příkop	494		
Přízřenice	496	Literatura	641